

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
29.04.2024
протокол № 05, п. 7

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 29.04.2024 № 68

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ /
TOURISM MANAGEMENT**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування» /	«Services»
Спеціальності	241 «Готельно-ресторанна справа» / 242 «Туризм і рекреація» /	«Hotel, Restaurant and Catering» «Tourism and Recreation»
Освітні програми	«Готельно-ресторанна справа» / «Туризм і рекреація» /	«Hotel, Restaurant and Catering» «Tourism and Recreation»

Розробник: Кізюн Алла, кандидат географічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Туризм і рекреація» – Онищук Наталя, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Готельно-ресторанна справа» – Мазуркевич Ірина, кандидат економічних наук

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи від 08.04.2024р., протокол № 6;

на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування від 18.04.2024 р., протокол № 03.

Рецензенти:

Онищук Наталя, кандидат економічних наук, доцент

Колос Ігор, генеральний директор ТОВ «Туристичний оператор «Бомба-тур» (м. Вінниця)

Редактор: Фатеева Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 03.05.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,26.

Обл.-вид. арк. 2,11. Тираж 2. Зам. № 107.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення освітнього компоненту.

Метою освітнього компоненту «Організація туризму» є набуття необхідних знань з теорії туризмознавства, функціонування міжнародної та національної туристичної політики та отримання практичних навичок щодо створення й організації діяльності туристичного підприємства.

Вивчення освітнього компоненту «Організація туризму» є необхідною складовою в системі професійних знань майбутнього фахівця з туризму і рекреації та готельно-ресторанної справи, яка формує у здобувачів вищої освіти логічне мислення у системі спеціальних туристичних знань організації туристичної діяльності.

«Організація туризму» відноситься до обов'язкового компоненту освітньої програми циклу професійної підготовки бакалаврів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» та 241 «Готельно-ресторанна справа» і спрямована на опанування теоретичних та практичних аспектів організації туризму у сфері туристичної індустрії та гостинності.

Результати вивчення освітнього компоненту його місце в освітньому процесі.

Опанувавши навчальний курс «Організація туризму», здобувачі будуть визначати туризм як вид господарської діяльності; знати теоретичні та методологічні засади організації та технології туристичних подорожей; організації транспортних перевезень; туристичні формальності та умови їх виконання; збереження безпеки туристських подорожей.

Результатом вивчення освітнього компоненту «Організація туризму» для освітньо-професійної програми «*Туризм і рекреація*» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

– загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно.

– фахові компетентності:

ФК 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

ФК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК 22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

ФК 26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

ФК 29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компоненту «Організація туризму» для освітньо-професійної програми «*Туризм і рекреація*» полягають:

ПРН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН 2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПРН 17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми «Туризм і рекреація» підготовки бакалаврів і базується на вивченні таких обов'язкових освітніх компонент як «Культурна спадщина України», «Економічна теорія», «Статистика», «Туристичне країнознавство», «Туристичне краєзнавство».

Результатом вивчення освітнього компоненту «Організація туризму» для освітньо-професійної програми «*Готельно-ресторанна справа*» є формування комплексу компетентностей:

– **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

–

– **загальні компетентності:**

ЗК 1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

– **фахові компетентності:**

ФК 3. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.

ФК 4. Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії.

ФК 6. Здатність проектувати технологічний процес виробництва продукції і послуг та сервісний процес реалізації основних і додаткових послуг у підприємствах (зкладах) готельно-ресторанного та рекреаційного господарства.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компоненту «Організація туризму» для освітньо-професійної програми *«Готельно-ресторанна справа»* полягають:

ПРН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанних послуг, а також суміжних наук.

ПРН 4. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

ПРН 5. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 11. Застосовувати сучасні інформаційні технології для організації роботи закладів готельного та ресторанного господарства.

ПРН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» підготовки бакалаврів і базується на вивченні таких обов'язкових освітніх компонент як «Культурна спадщина України», «Економічна теорія», «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 07.02.2022 № 38 (зі змінами).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням перегляду оцінки, одержаної на екзамені, відповідно до Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів від 07.02.2022 № 32.

Обсяг освітнього компоненту в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин/кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	СРС		
Розділ I. Туризм як вид господарської діяльності						
Тема 1. Функції туризму, умови та фактори його розвитку	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 2. Організація ринку туристичних послуг	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 3. Класифікації в туризмі	7	2	2	3	П/Д, РПЗ	4
Розділ II. Формування міжнародної туристичної політики						
Тема 4. Світова туристична політика та роль ВТО у її формуванні	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 5. Міжнародні, регіональні та національні показники розвитку сфери туризму	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Розділ III. Формування туристичної політики України						
Тема 6. Історичні передумови виникнення та розвитку туристичної сфери України	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 7. Туристична політика України на сучасному етапі	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 8. Механізм державного регулювання туризму	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 9. Порядок ліцензування туристичної діяльності	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 10. Умови створення та функціонування туристичного підприємства	7	2	2	3	В, УД, Т	4
Розділ IV. Організація транспортних подорожей та перевезень						
Тема 11. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів. Туристичні перевезення на авіатранспорті	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 12. Туристичні перевезення на залізничному транспорті	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4

Тема 13. Морські та річкові перевезення і круїзи	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 14. Автотранспортне обслуговування туристів та організація перевезень автотранспортом	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Розділ V. Туристичні формальності						
Тема 15. Види туристичних формальностей та умови їх виконання. Паспортно-візові формальності	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 16. Митні, валютні та медико-санітарні туристичні формальності	7	2	2	3	В, Т, СВ	4
Розділ VI. Технологія організації та умови здійснення туристичних подорожей						
Тема 17. Страхування в туризмі	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 18. Туристичні документи та правила їх оформлення	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 19. Бронювання туристичного обслуговування	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 20. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки	7	2	2	3	В, Т, РПЗ	4
Тема 21. Претензійна робота в туризмі. Безпека туристичних подорожей	7	2	2	3	В, Т, СВ	4
Індивідуальне завдання	33			33	ІЗ	16
Всього	180/6	42	42	96		100
Підсумковий контроль	Екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

Т – тестування – 1 бал.

СВ – розв’язування ситуаційних вправ – 2 бали.

П/Д – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (курси на платформі Prometheus або на інших сервісах, виконання дослідження на обрану тему – 8 балів; участь у наукових заходах – 8 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Зміст освітнього компоненту (теми програми)

Розділ I. Туризм як вид господарської діяльності

Тема 1. Функції туризму, умови та фактори його розвитку

Туризм як сфера господарської діяльності. Туризм як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності. Третинний сектор економіки. Поняття туристичної послуги, її соціально-економічна характеристика. Значення сфери послуг та її складової частини – туризму в структурі народного господарства країни. Роль та місце туризму в сучасному суспільстві. Соціально-економічні проблеми розвитку туризму в суспільстві. Туристична економіка.

Основні поняття та визначення в туризмі: турист, туризм, туристична діяльність, туристична і пара туристична інфраструктура, туристична індустрія, туристичні ресурси, суб'єкт туристичної діяльності.

Функції туризму в суспільстві: оздоровча (рекреаційна), виховна, політична, економічна, екологічна, холистична, господарсько-економічна функція туризму.

Умови розвитку туризму: природно-географічні, історико-політичні, соціально-економічні, демографічні. Зовнішні та внутрішні умови та фактори розвитку туризму. Фактори залучення (що спонукають до подорожі) та фактори розподілу і диференціації попиту (що впливають на вибір місця подорожі).

Туристичний продукт та його складові: туристичні послуги, туристичні товари, антропологічні умови та ресурси. Специфічні особливості туристичного продукту як товару.

Тема 2. Організація ринку туристичних послуг

Сегментація ринку туристичних послуг. Види туристичних послуг та їх функціональна класифікація. Організація послуг комунікацій, організація послуг розміщення, організація послуг харчування, організація рекреаційних послуг.

Соціально-економічне значення сфери послуг. Міжнародна система послуг. Способи постачання послуг. Специфіка виробництва та постачання послуг. Споживачі й виробники туристичних послуг. Туристичне посередництво. Туристичний консорціум та корпорація. Ресурси туризму. Види ресурсів та їх цінність. Мотивація та потреби споживачів (туристів). Попит на туристичні послуги та специфіка його формування. Мотивація подорожей. Попит на міжнародному туристичному ринку. Споживчі вимоги до якості туристичних послуг.

Тема 3. Класифікації в туризмі

Класифікація туризму за різними ознаками: за спрямованістю туристичних потоків, за охопленням території, за терміном подорожі, за сезонністю, за ступенем організованості, за демографічним та соціальним складом учасників подорожі, за формою організації подорожі та обслуговування, за засобом пересування, за метою подорожі. Значення туризму за видами.

Класифікація туризму за формами: групові та індивідуальні подорожі.

Класифікація маршрутів та турів за територіальною ознакою, за вибором засобів пересування, за сезонністю, за тривалістю, за змістом програм, за складом учасників подорожі, за формою організації подорожі, за побудовою траси маршруту.

Класифікація туристичних підприємств. Види підприємств - туроператори та турагенти. Типи туристів та ознаки їх класифікації.

Розділ II. Формування міжнародної туристської політики

Тема 4. Світова туристична політика та роль ВТО у її формуванні

Всесвітня туристична організація: історія створення, організаційна структура, роль та значення у формування міжнародних туристських обмінів. Комітети та комісії UNWTO: їх функції та завдання. Туристична політика: визначення та класифікація.

Світова туристична політика та роль міжнародних організацій у її формування та регулюванні. Структура міжнародних зв'язків та співробітництво у галузі туризму.

Міжнародна інтеграція та глобалізаційні процеси в туризмі. Міжнародні організації: загальні, спеціальні, регіональні та інші. Формування та роль транснаціональних корпорацій у сфері туризму. Країни активного та пасивного туризму.

Міжнародні документи ООН, які обумовлюють розвиток туризму. Міжнародні документи UNWTO, які обумовлюють перспективи розвитку туристської сфери в світі. Хартія туризму. Кодекс туриста. Глобальний етичний кодекс туризму тощо. Особливості святкування Всесвітнього дня туризму: тематична спрямованість.

Тема 5. Міжнародні, регіональні та національні показники розвитку сфери туризму

Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму.

Сталий розвиток туризму та туристичних дестинацій. Рекомендації UNWTO з метрологічної структури туризму. Проблеми обліку туристських витрат та розрахунків.

Мультиплікативний ефект в туризмі. Основні показники, які включені в статистику туризму.

Розділ III. Формування туристичної політики України

Тема 6. Історичні передумови виникнення та розвитку туристичної сфери України

Питання періодизації історії світового туризму та історичні передумови його виникнення. Основні мотиви подорожей у Стародавньому світі та Середньовічній Європі. Елітарний туризм Нового часу. Технологічні та економічні передумови зародження масового туризму.

Перші організовані туристичні подорожі. Вплив ідеологічних чинників на розвиток міжнародного туризму у період між двома світовими війнами. Трансформація масового конвейерного туризму у масовий диференційований.

Початок туристичної справи в Україні. Розвиток туризму в СРСР у 20-60-ті роки ХХ ст. Загальна характеристика стану туристської галузі СРСР у 70-80-ті роки: БММТ «Супутник», ВАТ «Інтурист», Центральна Рада з туризму та екскурсій.

Характеристика розвитку туризму у світі на сучасному етапі. Вплив на розвиток туризму світу і України COVID-19 та російсько-української війни.

Транснаціоналізація готельно-туристського бізнесу.

Тема 7. Туристична політика України на сучасному етапі

Структура управління туристичною сферою в Україні. Завдання та функції державних органів управління сферою туризму. Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ): функції, діяльність.

Документи, що регулюють діяльність виконавчих органів в галузі туризму.

Недержавні громадські організації та їх місце у регулюванні розвитку туристської сфери.

Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Україні. Показники які характеризують стан туристського ринку, кількість туристів та екскурсантів за регіонами, районами, містами та курортами.

Державні національні програми розвитку туристських DESTINAЦІЙ, законодавчі та підзаконні нормативні акти, що регламентують та регулюють такий розвиток.

Державна програм розвитку туризму. Програми розвитку окремих видів туризму. Місцеві та регіональні туристські програми та концепції.

Тема 8. Механізм державного регулювання туризму

Організаційно-правовий механізм регулювання туристської діяльності. Туристське законодавство. Закон України «Про туризм»: положення, статті, регулювання; зміни до Закону.

Соціальний механізм регулювання. Соціальне значення туризму. Соціальні пільги та туризм. Досвід інших країн у формуванні туристських пакетів та програм для різних соціальних груп.

Економічний механізм регулювання. Економічне значення туризму та його внесок в державний та місцевий бюджети. Податкові державні та місцеві пільги щодо розбудови туристської інфраструктури.

Гуманітарний механізм регулювання. Виховна складова туризму. Формування світогляду та патріотизму у молоді під час туристських подорожей країною.

Екологічний механізм регулювання. Екологічний туризм та геологістика природних ресурсів країни.

Транскордонне співробітництво та стимулювання міжнародних обмінів в прикордонних зонах (коридорах).

Тема 9. Порядок ліцензування туристичної діяльності

Ліцензування в туризмі. Нормативно-правова база ліцензування. Види туристської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Ліцензійні умови та правила їх виконання. Вимоги до матеріально-технічної бази, кадрового складу та інші вимоги щодо забезпечення ліцензійних умов.

Порядок надання туристських послуг. Регіональні та місцеві правила та інструкції.

Порядок проведення екскурсійної діяльності. Порядок надання дозволів на туристичний супровід. Кваліфікаційні вимоги до екскурсоводів.

Ліцензування транспортних перевезень. Правила ліцензування автотранспортних перевезень. Сертифікація маршрутів.

Державні стандарти.

Тема 10. Умови створення та функціонування туристичного підприємства

Загальна характеристика підприємства, мета його функціонування. Види підприємств. Поняття про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства. Напрями діяльності підприємств. Основні цілі створення і функціонування туристських підприємств. Етапи створення туристичного підприємства та запровадження підприємницької діяльності з надання туристичних послуг.

Види туристських підприємств та їх особливості. Принципи організації їх діяльності. Ресурсне забезпечення туристського підприємства. Перспективи розвитку туристських підприємств в Україні.

Вибір організаційно-правової форми туристського підприємства. Обґрунтування організаційної структури керування туристським підприємством. Розробка засновницьких документів, державна реєстрація і організаційне оформлення туристського підприємства. Характеристика засновницьких документів для туристських підприємств.

Основні вимоги до офісу й персоналу туристського підприємства. Організація роботи front -, back -офісів та call-центру туроператорів.

Випадки і порядок ліквідації туристського підприємства.

Розділ IV. Організація транспортних подорожей та перевезень

Тема 11. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів. Туристичні перевезення на авіатранспорті

Система транспортного забезпечення в туризмі та класифікація транспортних засобів. Ознаки класифікації видів та форм транспортних перевезень. Види транспортних подорожей та їх характеристика.

Перелік нормативно-законодавчих актів, що регулюють міжнародні транспортні перевезення.

Перевізні документи та правила їх оформлення.

Питання безпеки туристичних транспортних подорожей. Перелік заходів, призначених для забезпечення безпеки транспортних подорожей. Діяльність міжнародних організацій з питань безпеки перевезень різними видами транспорту.

Основні вимоги щодо поведінки пасажирів (туристів) при транспортуванні різними видами транспортних засобів.

Особливості розробки транспортних маршрутів. Вимоги щодо парку транспортних засобів для перевезення туристів. Вимоги щодо перевезень туристів на рейсових та чартерних маршрутах. Характеристика системи міжнародних транспортних перевезень.

Сучасний стан ринку авіап перевезень. Нормативно-законодавча основа міжнародних та внутрішніх перевезень на авіатранспорті.

Технологія обслуговування туристів на авіатранспорті. Основні правила перевезення туристів та їх багажу на авіатранспорті.

Основні види тарифів на авіатранспорті, що використовуються при формуванні ціни на авіа переліт туристів. Система пільг, що використовується на авіатранспорті.

Умови організування чартерних перевезень. Авіа-чартер. Класи авіа перельотів. Система тарифів та пільг на авіатранспорті.

Особливості перевезення багажу туристів. Організація карго-рейсів.

Характеристика діяльності IATA як базової організації щодо регулювання міжнародних авіап перевезень, формування розкладу рухів рейсів на міжнародних маршрутах та встановлення нормативних тарифів.

Порядок отримання сертифікату на продаж авіаквитків. Послідовність оформлення документів та основні вимоги щодо сертифікації посередницьких послуг з продажу авіаквитків.

Тема 12. Туристичні перевезення на залізничному транспорті

Стан розвитку залізничних сполучень. Нормативно-законодавча основа міжнародних та внутрішніх перевезень на залізничному транспорті.

Технологія перевезення та обслуговування туристів на залізничному транспорті.

Організація спеціальних залізничних турів (турпоїздів).

Специфіка перевезення туристів залізничним транспортом за кордоном. Особливість залізничних перевезень на міжнародних маршрутах.

Тема 13. Морські та річкові перевезення і круїзи

Особливості обслуговування водним транспортом та формування круїзних територій. Особливості лінійних та каботажних маршрутів.

Типи та класи суден. Характеристика основних круїзних територій світу. Ресурсний потенціал України щодо організації круїзних подорожей. Ринок туристичних послуг морських (річкових) круїзів України.

Організація круїзних туристичних маршрутів та їх специфіка.

Види круїзів та їх характеристика. Ознаки класифікації суден за категоріями та кают за розрядами. Особливості організації круїзів на міжнародних лініях.

Основні етапи організації перебування туристів на круїзному судні та особливості змісту програм обслуговування. Особливості організації берегового обслуговування туристів та організації екскурсійних програм.

Особливості перевезення туристів на поромах та переправах. Умови фрахтування суден на короткострокові перевезення: прогулянки вихідного дня; екскурсії, анімаційні заходи, дискотеки та тематичні вечори тощо.

Тема 14. Автотранспортне обслуговування туристів та організація перевезень автотранспортом

Види автотранспортних перевезень. Розробка туристичного автотранспортного маршруту. Визначення економічної ефективності рейсів та складання графіків руху. Диспетчерування автотранспортних пасажирських перевезень. Розрахунок вартості проїзду.

Організація перевезень на регулярних маршрутах.

Особливості організації спеціалізованого автотранспортного маршруту.
Організація прокату автомобілів.

Розділ V. Туристичні формальності

Тема 15. Види туристичних формальностей та умови їх виконання.

Паспортно-візові формальності

Поняття та основні види туристичних формальностей. Міжнародні форуми та конгреси з питань туристичних формальностей.

Світова та національна нормативно-законодавча база виконання туристичних формальностей. Перелік основних нормативних документів, які забезпечують спрощення туристичних формальностей та встановлення візового режиму в ряді країн світу.

Вплив туристичної політики на спрощення туристичних формальностей.

Паспорти та їх види. Правила оформлення паспортів громадянам України для виїзду за кордон.

Класифікація віз та встановлення візового (безвізового) режиму в'їзду до країни. Правила в'їзду-виїзду та транзитного проїзду через територію України та іноземних держав.

Оформлення в'їзних віз. Шенгенська угода та Шенгенська віза: правила оформлення документів туристів. Ступені захисту марки візи від підробки. Основні реквізити туристичної візи.

Правила акредитації туристичної фірми в консульській установі посольства іноземної країни.

Правила та порядок оформлення української візи іноземним громадянам. Міжнародна туристична візова політика України.

Туристична віза та правила її оформлення в посольствах різних держав.

Тема 16. Митні, валютні та медико-санітарні туристичні формальності

Визначення понять «митні формальності», «митний догляд», «митна декларація». Поняття митних формальностей та органи, що забезпечують їх виконання. Задачі Державної митної служби.

Правила ввозу в Україну та вивозу з України речей і товарів.

Процедура митного догляду та правила оформлення митної декларації.

Основні реквізити митної декларації та порядок її заповнення. Визначте поняття валютних формальностей. Валютні формальності. Правила перевезення валюти та інших цінностей через державний кордон України. Визначення поняття «медико-санітарні формальності».

Медико-санітарні формальності для туристів. Перелік міжнародних документів що регулюють питання в'їзду-виїзду в екологічно (медично) небезпечні території. Наведіть випадки закриття кордону із-за недопущення розповсюдження епідемії. Епідеміологічно небезпечні території та правила поведінки туристів при здійсненні подорожей. Порядок надання медичної допомоги іноземним туристам на території України. Порядок надання медичної допомоги українським туристам на території іноземних держав. Вимоги щодо приготування їжі та споживання питної води в закордонних країнах. Місцеві туристичні формальності та збори.

Розділ VI. Технологія організації та умови здійснення туристичних подорожей

Тема 17. Страхування в туризмі

Види страхування в туризмі. Обов'язкові види страхування.

Правила і порядок страхування туристів та їх майна та порядок виплати страхових сум. Порядок відшкодування страхових сум на медичне лікування. Дії застрахованого в разі настання страхового випадку.

Тема 18. Туристичні документи та правила їх оформлення

Основні види туристичних документів. Види договорів в туризмі та порядок їх оформлення. Договір на туристичне обслуговування.

Ваучер як основний туристичний документ. Правила оформлення туристичних ваучерів.

Порядок заповнення та використання бланку туристичного ваучеру.

Інформаційні, облікові, розрахункові та звітні туристичні документи.

Оформлення документів туристичної групи (на виїзд за кордон; туристичної групи, що подорожує в межах України; дитячої туристичної групи).

Порядок та послідовність оформлення документів індивідуальних туристів. Перелік питань щодо поінформувати туристів при здійсненні подорожей за кордон.

Тема 19. Бронювання туристичного обслуговування

Процес бронювання послуг готельних, транспортних, екскурсійних підприємств. Правила взаємодії туристичної фірми та готельного підприємства.

Процеси замовлення послуг підприємств ресторанного господарства та узгодження меню. Каталоги пропозицій туристичних послуг підприємств - партнерів.

Оформлення замовлень на комплексне туристичне обслуговування. Оформлення бронювання туристичних послуг та дотримання технології бронювання.

Основні види автоматизованих систем бронювання та резервування в туризмі. Навички пошуку й підбору туру та бронювання пакетних турів в режимі on-line. Порядок бронювання в режимі on-line.

Визначте порядок бронювання через Internet. Підтвердження факту купівлі-продажу та форми оплати замовлених послуг.

Своєчасна та несвоєчасна ануляція туристичних послуг. Правила dead-line. Компенсація та штрафні санкції в разі несвоєчасної ануляції.

Тема 20. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки

Процеси організації, обліку та контролю туристичного обслуговування.

Види та форми розрахунків за туробслуговування.

Охарактеризуйте обов'язки представника туристичної фірми за кордоном та його повноваження.

Взаємозалік та бартерні відносини в туризмі.

Оформлення повернення коштів за невикористане обслуговування.

Тема 21. Претензійна робота в туризмі. Безпека туристичних подорожей

Основні права та обов'язки туристів.

Порядок відшкодування втрат в разі невиконання або неякісного виконання туристичного обслуговування.

«Договірна» та «недоговірна» шкода. Порядок компенсації втрат.

Використання Франкфуртської таблиці для розрахунку суми відшкодування моральної та матеріальної шкоди, заподіяної туристам з вини туроператора.

Досвід інших країн щодо компенсації фізичної, матеріальної та (чи) моральної шкоди.

Нормативно-правові акти щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей. «Фактори ризику» в туризмі та основні заходи щодо нівелювання їх наслідків. Правила та норми, що регулюють питання безпеки туристичних подорожей в Україні. Перелік нормативно-правових актів, що забезпечують безпеку туристичних подорожей (міжнародних та українських).

Правила поведінки на транспорті. Основні умови забезпечення безпеки на транспорті.

Правила поведінки туристів в разі надзвичайних ситуацій (тероризм, бандитизм та інші кримінальні дії).

Правила поведінки туристів в разі виникнення травмонезбезпеки, шкідливого впливу довкілля, пожежонебезпеки, випромінювання, підвищеної запиленості і загазованості повітря, впливу хімічних факторів тощо.

Правила поведінки туристів в разі специфічних факторів ризику (природні та техногенні катастрофи, поганий стан об'єктів матеріально-технічного забезпечення, недостатня підготовка інструкторського персоналу, недостатня підготовка самих туристів, брак інформації тощо).

Обов'язки туристів щодо дотримання правил поведінки в країні (місці) перебування та формування сприятливого психологічного клімату в групі.

Обов'язки рецептивної туристичної фірми щодо надання допомоги в разі настання форс-мажорних обставин.

Основні положення міжнародних документів з питань безпеки туристичних подорожей.

Структура освітнього компоненту

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ., год.
1	2	3
<p>Розуміти основні поняття та визначення в туризмі.</p> <p>Аналізувати зовнішні та внутрішні умови та фактори розвитку туризму</p> <p>Визначати і ідентифікувати соціально-економічні проблеми розвитку туризму у сучасному світі</p>	<p>Розділ 1. Туризм як вид господарської діяльності Тема 1. Функції туризму, умови та фактори його розвитку Лекція №1 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туризм, як сфера господарської діяльності. 2. Умови та фактори розвитку туризму. 3. Функції та значення туризму в суспільстві. 4. Туристичний продукт та його складові. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 4, 6. Додаткові: 7, 11, 12, 17. Інтернет-ресурси: 20, 22, 23.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. Окремі завдання виконуються індивідуально. Інші колективно – в рамках сформованої підгрупи. <i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе на обрану тему: <ul style="list-style-type: none"> - Туризм як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності. - Роль та місце туризму в сучасному суспільстві. - Функції туризму в суспільстві. - Політична функція туризму - Господарсько-економічна функція туризму. - Соціально-економічні проблеми розвитку туризму в суспільстві. - Умови та фактори розвитку туризму в суспільстві. - Туристичний продукт та його складові. 2. Написати глосарій відповідних понять і термінів. 3. Розглянути конкретні приклади зміни туристського попиту у зв'язку з проведенням масових заходів, або, навпаки, у зв'язку із нестабільністю, природними катаклізмами, епідеміями тощо 	3

	<p>Практичне заняття № 1 <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення понять «матеріальне виробництво» та «нематеріальна сфера». У чому полягає характеристика послуги як категорії економічної? 2. Дайте визначення поняття “послуга”. Яка економічна сутність сфери послуг? 3. Визначіть участь сфери послуг у створенні сукупного національного продукту та формуванні його структури. 4. Визначіть місце туризму у народному господарстві та сфері послуг. 5. Значення та функції туризму в суспільстві та їх характеристика. 6. Визначіть вплив туризму на економіку країн і регіонів, рівень життя населення. 7. Дайте характеристику туризму як джерела надходження коштів, іноземної валюти. 8. Визначіть поняття країн «активного» та «пасивного» туризму. 9. Назвіть основні види умов та факторів розвитку туризму в суспільстві. 10. Як визначають термін «туризм» Всесвітня туристична організація та Закон України «Про туризм»? 11. Дайте визначення основних понять в туризмі: турист, екскурсант, туристичний продукт. Визначте специфічні особливості туристичного продукту як товару. 	2
<p>Розуміти сегментацію ринку туристичних послуг, їх види та функціональну класифікацію.</p> <p>Аналізувати попит на туристичні послуги</p> <p>Вміти організувати надання послуг розміщення, харчування та рекреації.</p>	<p>Тема 2. Організація ринку туристичних послуг Лекція № 2 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сегментація ринку туристичних послуг. 2. Соціально-економічне значення сфери послуг. 3. Споживачі та виробники туристичних послуг. 4. Ресурсне забезпечення туризму. 5. Мотивація та потреби споживачів. <p>Рекомендовані жерела: Основні: 3, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 12. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22, 25, 26.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. Окремі завдання виконуються індивідуально. Інші колективно – в рамках сформованої підгрупи. Написання глосарію, тез доповідей. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> Розглянути конкретні приклади зміни туристського попиту у зв'язку з проведенням масових заходів, або, навпаки, у зв'язку із нестабільністю, природними катаклізмами, епідеміями тощо.</p>	3

	<p>Практичне заняття № 2 <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація послуг комунікацій, розміщення, харчування, організація рекреаційних послуг. 2. Характеристика міжнародної системи послуг. 3. Специфіка виробництва та постачання послуг. 4. Попит на туристичні послуги на міжнародному туристичному ринку та специфіка його формування. 5. Основні вимоги та якість туристичних послуг. 	2
<p>Розуміти класифікації туризму за видами та формами, класифікацію маршрутів та турів</p> <p>Аналізувати діяльність різних туристичних підприємств</p> <p>Визначати класи туристичного обслуговування та види туристичних підприємств; типи туристів</p>	<p>Тема 3. Класифікації у туризмі Лекція № 3. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація туризму за видами та формами. 2. Класифікація маршрутів та турів. 3. Класифікація туристичних підприємств. 4. Класифікація туристичного обслуговування. 5. Типи туристів та ознаки їх класифікації <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 11, 12, 15-17. Інтернет-ресурси: 20, 22, 23, 26.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання глосарію. 2. Використовуючи інформацію отриману під час лекційних занять, намалювати схему із повною класифікацією туризму за різноманітними видами, сегментами та напрямками. 	3
	<p>Практичне заняття № 3 <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація туризму за різними ознаками класифікації. 2. Класифікація туризму за формами. 3. Класифікація туристичного обслуговування. 4. Види туристичних підприємств та їх особливості функціонування. <p><i>Завдання до заняття:</i> <u>Ділова гра.</u> Студенти по групах презентують перспективність розвитку в Україні наступних видів туризму: культурно-пізнавальний, пляжнокліматичний, екологічний, релігійний, подійово-розважальний, діловий, лікувально-оздоровчий, активний (спортивний, гірськолижний)</p>	2
<p>Характеризувати визначення та класифікацію туристичної політики, діяльність UNWTO</p>	<p>Розділ II. Формування міжнародної туристської політики Тема 4. Світова туристська політика та роль ВТО у її формуванні Лекція № 4. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристична політика: визначення та класифікація. 2. Всесвітня туристична організація (UNWTO). 	2

<p>Визначати особливості світової туристичної політики та роль міжнародних організацій в її формуванні та регулюванні</p> <p>Аналізувати інтеграційні та глобалізаційні процеси у туризмі;</p> <p>Вміти застосовувати основні міжнародні документи, що регламентують туристичну діяльність.</p>	<p>3. Інтеграційні та глобалізаційні процеси в туризмі. 4. Міжнародні організації, та їх роль в розвитку туризму. Основні міжнародні документи, що регламентують туристичну діяльність. Хартія туризму. Кодекс туриста. Рекомендовані джерела: Основні: 3, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 13, 15. Інтернет-ресурси: 21-23, 26.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття</i> 1. Написання глосарію. 2. Підготувати доповідь на тему: «Тематична спрямованість по роках святкування Всесвітнього дня туризму».</p>	3
	<p>Практичне заняття № 4 <i>Питання до заняття:</i> 1. Світова туристична політика та роль міжнародних організацій в її формуванні та регулюванні. 2. Комітети та комісії ВТО: їх функції, завдання. 3. Інтеграційні та глобалізаційні процеси у туризмі. 4. Формування та роль транснаціональних корпорацій у сфері туризму. <i>Завдання до заняття:</i> Провести колоквиум з теми: «Країни активного та пасивного туризму». <i>Ділова гра:</i> «Найбільші туристичні ТНК світу»</p>	2
<p>Характеризувати метрологічну структуру туризму; основні показники статистики туризму.</p> <p>Аналізувати показники розвитку міжнародного туризму.</p> <p>Розуміти мультиплікативний ефект в туризмі.</p>	<p>Тема 5. Міжнародні, регіональні та національні показники розвитку сфери туризму Лекція № 5. План лекції: 1. Статистика туризму. 2. Метрологічна структура туризму. 3. Мультиплікативний ефект в туризмі. 4. Сталий розвиток туризму та дестинацій. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 6. Додаткові: 7, 10, 12, 15. Інтернет-ресурси: 21, 22, 23.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття</i> 1. Написання глосарію. 2. Провести аналіз основних тенденцій розвитку міжнародного туризму в світі. <i>Ситуаційне завдання:</i> Чи можна вважати туристами групу науковців-біологів, що прибули в Бразилію у складі експедиції від науково-</p>	3

	дослідного інституту на 2 місяці для проведення досліджень в одному із віддалених районів долини Амазонки? Відповідь обґрунтуйте. Перелічіть, які категорії подорожуючих, згідно рекомендацій ЮНВТО, враховуються і які не враховуються у статистиці туризму.	
	<p>Практичне заняття № 5</p> <p><i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати основні показники розвитку світового туризму. 2. Сталий розвиток туризму та дестинацій. <p><i>Завдання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити роль мультиплікатора в туризмі. 2. За допомогою статистичного щорічника UNWTO Tourism Highlights провести аналіз розвитку туризму за останні три роки в цілому у світі та визначити внесок України у загальносвітові показники. 	2
<p>Аналізувати стан та перспективи розвитку туризму в світі</p> <p>Знати історичні передумови виникнення туризму</p> <p>Вміти визначати періодизацію історії світового туризму та історичні умови його виникнення.</p>	<p>Розділ III. Формування туристичної політики України Тема 6. Історичні передумови виникнення та розвитку туристичної системи Лекція № 6.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Періодизація світового туризму. 2. Становлення туристичної справи в Україні. 3. Розвиток туризму на сучасному етапі. 4. Вплив на міжнародний туризм та туризм України Ковід-19 та російсько-української війни. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 12, 17. Інтернет-ресурси: 20, 22, 23.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів.</p> <p>Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet.</p> <p><i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання глосарію. 2. Підготувати есе на теми: <ul style="list-style-type: none"> - Транснаціоналізація готельно-ресторанного бізнесу - Стан та перспективи розвитку туризму в світі, їх динаміка. 	3
	<p>Практичне заняття № 6</p> <p><i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Періодизація історії світового туризму та історичні умови його виникнення. 2. Історія виникнення туристично-екскурсійної справи. 3. Наслідки на розвиток туризму України та світу Ковіду-19 та російсько-української війни. <p><i>Завдання до заняття:</i></p> <p><u>Кейс:</u> Провести порівняльний аналіз двох ключових подій в історії туризму:</p> <ul style="list-style-type: none"> - перше сходження на гору Монблан; - організація Томасом Куком першої комерційної поїздки потягом. 	2

	<p>З'ясувати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори, що сприяли здійсненню цих подій. 2. Особливості організації. 3. Основний вплив, що спричинили ці події на подальший розвиток туризму. 	
<p>Характеризувати умови та організацію державного керування туристичною діяльністю в Україні</p> <p>Аналізувати стратегії та програми розвитку туризму в Україні.</p> <p>Визначати структуру, функції та завдання установ та організацій управління туризмом в Україні</p>	<p>Тема 7. Туристична політика України на сучасному етапі Лекція № 7. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристична політика та її види. 2. Структура управління туристичною сферою в Україні. 3. Установи та організації управління туризмом в Україні. Їх основні функції та завдання. ДАРТ 4. Сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Україні. Державна програма розвитку туризму в Україні. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 12, 17. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22, 23.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> Розглянути та проаналізувати Програми розвитку туризму Вінницької області та м. Вінниця.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 7 <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державні органи регулювання туристичної діяльності в Україні. ДАРТ. 2. Професійні туристичні об'єднання. 3. Характеристика установ та організацій управління туризмом в Україні. 4. Туристичні дестинації та їх особливості. 5. Державні програми розвитку туризму в Україні. <p><i>Завдання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зробити аналіз розвитку туризму в певному регіоні України (за варіантами) за планом: <ol style="list-style-type: none"> 1). кількість внутрішніх та іноземних туристів; 2). їх структура за різні роки; 3) внесок регіону у загальнодержавний показник кількості туристів. 2. Накреслити схему: «Структура управління в галузі туризму» 	2
<p>Характеризувати механізми державного регулювання туризму</p> <p>Знати Закон України «Про туризм»:</p>	<p>Тема 8. Механізм державного регулювання туризму Лекція № 8. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційно-правовий механізм регулювання туристичної діяльності. 2. Соціальний механізм регулювання туризму. 3. Економічне значення туризму та його внесок в державний, місцевий бюджети. 4. Екологічний механізм регулювання туризму. 	2

<p>положення, статті, регулювання</p> <p>Вміти застосовувати організаційно-правовий, соціальний та екологічний механізми регулювання туристичної діяльності.</p>	<p>5. Особливості транскордонного співробітництва.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 4, 6. Додаткові: 7, 12, 13, 15. Інтернет-ресурси: 20, 21-23, 26.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> Систематизувати інформацію щодо основних напрямів роботи Державного агентства розвитку туризму України (ДАРТ) Міністерства інфраструктури України</p>	3
	<p>Практичне заняття № 8. <i>Питання до заняття:</i> 1. Закон України «Про туризм»: положення, статті, регулювання. 2. Соціальне значення туризму. 3. Економічний механізм регулювання туризму. 4. Екологічний туризм та геологістика природних ресурсів країни. 5. Транскордонне співробітництво та стимулювання міжнародних обмінів в прикордонних зонах.</p>	2
<p>Визначати порядок ліцензування туристичної діяльності</p> <p>Характеризувати особливості надання туристичних послуг</p> <p>Вміти оформляти ліцензію та дотримуватися умов провадження туристичної діяльності.</p>	<p>Тема 9. Порядок ліцензування туристичної діяльності Лекція № 9. План лекції: 1. Ліцензування в туризмі. 2. Сертифікація та стандартизація в туризмі. 3. Особливості надання туристичних послуг. 4. Порядок проведення екскурсійної діяльності. 5. Ліцензування та сертифікація транспортних перевезень.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 8, 12, 13, 15. Інтернет-ресурси: 20, 22, 23.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> 1. Провести аналіз наступних документів: Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності та Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг». Визначити права та обов'язки туристів, туроператорів та турагентів. З'ясувати яка інформація обов'язково повинна надаватися турагентом туристу. 2. Перелікувати документи, необхідні для отримання ліцензії. Заповнити бланк заяви на отримання ліцензії. <i>Ситуаційне завдання:</i> Ви – керівник туристичної фірми. На підставі скарги</p>	3

	<p>туристів на Вашій фірмі була здійснена перевірка представниками відділу туризму міської адміністрації і виявлено ряд порушень Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності, які зафіксовані у відповідному акті. Які наслідки це може мати для Вашої фірми? Відповідь обґрунтуйте.</p>	
	<p>Практичне заняття № 9. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні вимоги до умов ліцензування. 2. Ліцензійні вимоги та умови провадження туристичної діяльності. 3. Порядок оформлення ліцензій. 4. Контроль за дотриманням ліцензійних умов та стандартів у галузі туризму. 5. Порядок і правила сертифікації туристських послуг. 6. Порядок надання дозволів на туристичний супровід. 7. Кваліфікаційні вимоги до екскурсоводів. 8. Сертифікація маршрутів. 	2
<p>Характеризувати етапи та умови створення туристичного підприємства</p> <p>Знати основні вимоги до оформлення офісу та набору персоналу туристичного підприємства</p> <p>Вміти оформлювати документи на заснування туристичної фірми та започаткування її діяльності, на отримання ліцензії на туристичну фірму.</p>	<p>Тема 10. Умови створення та функціонування туристичного підприємства Лекція № 10. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про туристичне підприємство. Види туристичних підприємств. 2. Створення та організація діяльності туристичного підприємства. 3. Бізнес-план для підприємства. 4. Господарські договори або укладання господарських договорів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 6. Додаткові: 7, 12, 13, 15. Інтернет-ресурси: 20, 21, 23, 25.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet.</p> <p><i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Користуючись пошуковими системами та офіційні веб-сайтом ДАРТ, ознайомитись із нормативно - правовою базою туристичної діяльності в Україні. 2. Ознайомитись із туристичними підприємствами, що функціонують на туристичному ринку України та за кордоном: ініціативні туроператори, рецептивні туроператори, турагенти, агентські мережі. Визначити особливості функціонування туристичних підприємств України різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання. Дати характеристику матеріальної бази та кадрового забезпечення туристичної фірми (на вибір), обладнання і оформлення офісу, організацію роботи front-офісів та back-офісів та call-центру туроператорів. <p><i>Підготувати есе на тему:</i></p>	3

	<ul style="list-style-type: none"> - Випадки та порядок ліквідації туристичного підприємства. - Напрями діяльності підприємств. - Ресурсне забезпечення туристського підприємства. 	
	<p>Практичне заняття № 10 <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи створення туристичного підприємства та запровадження підприємницької діяльності з надання туристичних послуг в Україні. 2. Особливості функціонування туристичних підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм. 3. Матеріальна база та кадрове забезпечення туристичного підприємства. 4. Обладнання офісу туристичного підприємства. 5. Комунікації туристичного підприємства. <p><i>Ситуаційні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ви з друзями після завершення навчання вирішили створити туристичну фірму з метою розробки і організації турів на території України. Ваш стартовий капітал складає 15 000 євро. Чи можете Ви отримати ліцензію на вказаний вид діяльності? Відповідь обґрунтуйте. Опишіть послідовність дій та вимоги для отримання ліцензії. 2. Ваша фірма отримала в установленому порядку ліцензію на туроператорську діяльність. В зв'язку зі складною економічною ситуацією вам довелося переїхати в інший офіс (змінити юридичну адресу). Опишіть Ваші дії в цьому випадку. 	2
<p>Аналізувати транспортну мережу світу та авіаційних коридорів, основні види перевезень</p> <p>Характеризувати сучасний ринок транспортних засобів; формування транспортної інфраструктури; технологію обслуговування авіапасажирів</p>	<p>Розділ IV. Організація транспортних подорожей та перевезень Тема 11. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів. Туристичні перевезення на авіатранспорті Лекція № 11. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система транспортного забезпечення в туризмі. 2. Класифікація транспортних засобів. Класифікація транспортних подорожей. 3. Транспортні послуги, як складова туристичного продукту. 4. Аналіз ринку міжнародних авіаперевезень. Ринок авіаперевезень в Україні: стан і перспективи розвитку. 5. Міжнародні авіаційні організації. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 8, 18. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22.</p>	2
<p>Вміти підбирати відповідний транспортний засіб при здійсненні міжнародних та внутрішніх</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись із Законом України «Про транспорт». 2. Підготувати презентації на теми: 	3

<p>туристських перевезень</p>	<p>- Роль міжнародних організацій у регулюванні і підвищенні рівня обслуговування при авіаперевезеннях. - Технологія обслуговування авіапасажирів. - Історичні етапи розвитку авіаційних перевезень і подорожей. 3. Ознайомитись із міжнародними документами, що регламентують повітряні перевезення: Варшавська конвенція «Узгодження для уніфікації основних правил міжнародних повітряних перевезень (29.10.1929 р. зі змінами та доповненнями від 1955 та 1975 рр.); Конвенція про міжнародну цивільну авіацію (Чиказька конвенція, 1944 р.); Повітряний Кодекс України. 4. Використати ресурси Інтернет для ознайомлення із сайтами міжнародних авіакомпаній.</p>	
	<p>Практичне заняття № 11. <i>Питання до заняття:</i> 1. Перелік нормативно-законодавчих актів, що регулюють міжнародні транспортні перевезення. 2. Ознаки класифікації видів та форм транспортних перевезень. 3. Забезпечення безпеки туристів при організації транспортних подорожей різними видами транспорту. 4. Особливості розробки транспортних маршрутів; пріоритети у використанні транспортних засобів при здійсненні внутрішніх і міжнародних туристських перевезень. 5. Дати характеристику основним етапам розвитку авіаперевезень і авіаподорожей. 6. Найпотужніші аеропорти світу. 7. Охарактеризувати стан розвитку авіаперевезень в Україні. 8. Перевізні документи на міжнародних і внутрішніх авіалініях, правила їх оформлення. <i>Ситуаційні завдання:</i> 1. Який вид (види) транспорту Ви використаєте для організації 10-денного туру на Карибські острови (клас обслуговування – VIP). Відповідь обґрунтуйте. Охарактеризуйте обслуговування туристів під час подорожі відповідно до заданого класу. 2. Який вид (види) транспорту Ви використаєте для організації 7-денного культурно-пізнавального туру по Туреччині (клас обслуговування – перший). Які найцікавіші місця Ви запропонуєте туристам відвідати? Охарактеризуйте обслуговування туристів під час подорожі відповідно до заданого класу. 3. Який вид (види) транспорту Ви використаєте для організації 10-денного туру по країнах Скандинавії (Норвегія, Швеція, Данія) (клас обслуговування – перший)? Відповідь обґрунтуйте. Які найцікавіші місця Ви запропонуєте туристам відвідати? Охарактеризуйте обслуговування туристів під час подорожі відповідно до заданого класу.</p>	<p>2</p>

	<p>4. Ваша фірма планує організувати чартерні авіарейси до Туреччини. Попередні оцінки показують, що при теперішніх обсягах продажу путівок Вам вдасться протягом сезону (травень – вересень) укомплектувати близько 20 здвоєних рейсів (туди і назад). Чи вигідна для Вас організація чартеру і чому? Охарактеризуйте особливості організації чартерних авіаперевезень туристів.</p> <p>5. Група студентів планує провести свої різдвяні канікули у Франції. Якими пільговими тарифами і знижками на придбання авіаквитків вони можуть скористатися? Відповідь обґрунтуйте. Опишіть умови надання цих тарифів.</p> <p>6. Опишіть вимоги до обслуговування пасажирів, що здійснюють авіаподорож бізнес-класом на трансконтинентальному рейсі, який триває понад 4 години. Які додаткові послуги можуть надаватись авіакомпаніями в цьому випадку?</p>	
<p>Аналізувати нормативно-правову базу здійснення перевезень туристів і багажу на міжнародних і внутрішніх залізничних лініях.</p> <p>Визначати види залізничних туристичних потягів, їх склад та умови оренди.</p>	<p>Тема 12. Туристичні перевезення на залізничному транспорті Лекція № 12. План лекції: 1. Сучасний стан розвитку залізничної мережі. 2. Правове регулювання залізничних перевезень та багажу. 3. Види залізничних туристичних потягів, їх склад та умови оренди. 4. Технології обслуговування пасажирів і туристів. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 8, 18. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22.</p>	2
<p>Вміти розробити проект замовлення туристичної фірми на перевезення туристів залізничним транспортом</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> 1. Розробити маршрут турпотяга по Україні. 2. Підготуйте проект замовлення туристичної фірми на перевезення туристів. 3. Ознайомитись із міжнародними документами, що регулюють залізничні перевезення. 4. Ознайомитись із документами, що регулюють перевезення пасажирів залізничним транспортом в Україні: Закон України «Про залізничний транспорт»; Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом; Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України.</p>	3

	<p>Практичне заняття № 12. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні міжнародні акти, що регламентують перевезення залізницею пасажирів і багажу. 2. Правила перевезення пасажирів і багажу на внутрішніх маршрутах. 3. Правила перевезення пасажирів і багажу на міжнародних маршрутах. 4. Функції керівника туристичної групи, гίδα-перекладача в оформленні перевізних документів. <p><i>Ситуаційні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Згідно програми туру Ви плануєте перевезення регулярними залізничними лініями групи туристів у складі 40 чоловік. Вами у відповідні строки по безготівковому розрахунку був придбаний груповий проїзний документ. За 2 доби до початку подорожі 3 пасажирів відмовились від поїздки. Опишіть Ваші дії в цьому випадку. Охарактеризуйте особливості бронювання квитків при перевезеннях туристів регулярними залізничними лініями. 2. Опишіть послідовність дій по організації спеціального туристичного потягу «Зимові Карпати». Запропонуйте орієнтовний маршрут подорожі та перелік послуг, що складатимуть програму обслуговування туристів. 3. Згідно програми туру ви плануєте перевезення туристів до місця призначення регулярними залізничними лініями. Опишіть Ваші дії по резервуванню і придбанню квитків. У який термін Ви повинні викупити квитки, якщо заявка на резервування місць подана за 10 днів до початку подорожі? 	2
<p>Аналізувати нормативно – правову базу морських і річкових перевезень та круїзного плавання;</p> <p>Знати специфіку організації обслуговування туристів під час круїзу; забезпечення безпеки пасажирів під час водних маршрутів; умови фрахтування суден на короткострокові перевезення; прогулянки</p>	<p>Тема 13. Морські та річкові перевезення і круїзи Лекція № 13. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості обслуговування водним транспортом та формування круїзних територій. 2. Типи та класи суден. 3. Види круїзів та їх характеристика. 4. Організація круїзних туристичних маршрутів та їх специфіка. 5. Берегове обслуговування. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 8, 18. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22.</p> <p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet.</p> <p><i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити водний туристичний маршрут по Україні. 2. Позначити на к/к основні круїзні території світу. 3. Ознайомитись із міжнародними документами, що регулюють морські перевезення: Афінська конвенція перевезення морем пасажирів та їх багажу; Лондонська 	2
		3

<p>вихідного дня; екскурсії, анімаційні заходи, дискотеки та тематичні вечори тощо.</p> <p>Вміти розрізняти типи та класи суден, види круїзів та надавати їх характеристику; розробити водний туристичний маршрут.</p>	<p>конвенція про охорону людського життя на морі (1974р.); Брюссельська конвенція про уніфікацію деяких правил перевезення морем пасажирів та їх багажу; Водний кодекс України.</p> <p>4. Використати ресурси Інтернет з метою ознайомлення із суднами, маршрутами круїзів та програмами обслуговування круїзних компаній «Costa Cruises» «Crystal Cruises» «Holland America Line» «Norwegian Cruise Line» «Royal Caribbean International», «Червона Рута» та інших.</p>	
<p>Аналізувати нормативно - правову базу перевезень пасажирів автотранспортом;</p> <p>Знати</p>	<p>Практичне заняття № 13. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативна база морських і річкових перевезень і круїзного плавання. 2. Лінійні морські перевезення. Оформлення і продаж квитків. 3. Основні морські та річкові круїзні зони світу. 4. Водні маршрути України на туристичному ринку. 5. Специфіка організації туристичних маршрутів на морських та річкових судах. 6. Організація обслуговування туристів під час круїзу. 7. Забезпечення безпеки пасажирів під час водних маршрутів. <p><i>Ситуаційні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристична компанія «Червона Рута» планує укласти договір фрахту з пароплаванням на використання судна «Зірка Дніпра» для організації річкових круїзів по Дніпру. Охарактеризуйте найважливіші умови договору та опишіть порядок дій по організації круїзу. 2. Яку територію Ви б обрали для організації морського круїзу категорії «люкс», що поєднував би відвідування історичних пам'яток давніх цивілізацій та відомих європейських курортів. Відповідь обґрунтуйте. Визначте маршрут та запропонуйте орієнтовну програму подорожі. 3. Яку територію Ви б обрали для організації двотижневого морського круїзу категорії «люкс» по екзотичних островах. Відповідь обґрунтуйте. Визначте орієнтовний маршрут подорожі та запропонуйте перелік основних і додаткових послуг відповідно до класу обслуговування. 4. Ваша туристична фірма займається річковими круїзними перевезеннями в Україні. Опишіть схематично послідовність дій по організації 10-денного круїзу по р. Дніпро за маршрутом Київ – Херсон – Севастополь – Одеса. <p>Тема 14. Автотранспортне обслуговування туристів та організація перевезень автотранспортом Лекція № 14. <i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види автотранспорту і автотранспортного обслуговування туристів. 2. Вимоги до обладнання пасажирських автобусів і персоналу. 	<p>2</p> <p>2</p>

<p>вимоги до обладнання пасажирських автобусів і персоналу.</p> <p>Вміти розрізняти види автотранспорту і автотранспортного обслуговування туристів</p> <p>Характеризувати базові заклади розміщення автотуристів.</p>	<p>3. Нормативна база перевезення пасажирів на автотранспорті. Особливості організації міських, міжміських та міжнародних перевезень.</p> <p>4. Умови прокату автомобілю.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 8, 18. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet.</p> <p><i>Підготовка до практичного заняття:</i> Опишіть послідовність дій по створенню загальнопізнавального автобусного туру по одній із областей України (за варіантами). Запропонуйте орієнтовний маршрут подорожі та визначте об'єкти туристичного інтересу на цьому маршруті</p> <p><i>Ситуаційні завдання:</i> 1. Ви – власник нещодавно створеної туристичної фірми, що планує займатись організацією автобусних турів по Україні. Ви розглядаєте два варіанти організації роботи – придбання власних автобусів або використання орендованого транспорту. Який варіант Ви оберете? Відповідь обґрунтуйте. Опишіть переваги і недоліки кожного із них. 2. Туристи вирушили в тур «Мальовничі Карпати», однак після 3 годин подорожі з'ясувалось, що автобус не зможе проїхати через міст, оскільки його габарити не сумісні з габаритами моста. Автобус вирушив у зворотному напрямку, туристам повернули оплачені кошти. Як з'ясувалось згодом подорож по цьому маршруту відбувалась вперше. Яку помилку допустив туроператор при розробці туру? Відповідь обґрунтуйте. Охарактеризуйте особливості розробки автобусного туристичного маршруту. 3. Ви плануєте укласти договір з автотранспортним підприємством на здійснення міжнародних перевезень туристів. Опишіть найважливіші умови договору, вимоги до перевізника, обов'язки сторін та порядок розрахунків.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 14. Складання паспорту автотранспортного міжміського внутрішнього маршруту (варіант 1 – на регулярній основі; варіант 2 – на умовах чартерного перевезення):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Визначити напрям та тип маршруту; 2) Скласти карту-схему маршруту з прив'язкою до населених пунктів; 3) Скласти графік руху автобусу за маршрутом; 4) Визначити дислокацію пунктів технічної допомоги та заправочних станцій; 5) Тривалість маршруту та його довжина; 	2

	6) Кількість туристів (одноразового завантаження); 7) Всього довжина маршруту: ____ км; 8) Прокалькулювати вартість перевезення за маршрутом (на одного туриста); 9) Розрахувати місткість автобусу для конкретної величини туристичного потоку в сезон; 10) Розрахувати продуктивність автобусу за рейс; 11) Розрахувати витрати на перевезення одного рейсу.	
<p>Характеризувати види туристичних формальностей та умови їх виконання</p> <p>Знати перелік основних нормативних документів, які забезпечують спрощення туристичних формальностей та встановлення візового режиму в ряді країн світу; паспортно-візові формальності; правила акредитації туристичної фірми в консульській установі посольства іноземної країни; правила та порядок оформлення української візи іноземним громадянам.</p> <p>Вміти застосовувати туристичні формальності; застосовувати правила оформлення паспортів громадянам України для виїзду за кордон; правила оформлення Шенгенської візи</p>	<p>Розділ V. Туристичні формальності Тема 15. Види туристичних формальностей та умови їх виконання. Паспортно-візові формальності. Лекція № 15. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та основні види туристичних формальностей. 2. Світова та національна нормативно-законодавча база виконання туристичних формальностей. 3. Вплив туристичної політики на спрощення туристичних формальностей. 4. Паспорти та їх види. Класифікація віз. Оформлення в'їзних віз. 5. Міжнародна туристична візова політика України. Особливості оформлення туристичних віз в посольствах різних держав. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 6. Додаткові: 7, 12, 17. Інтернет-ресурси: 21, 22, 23, 25.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль міжнародних організацій у спрощенні туристичних формальностей. 2. На к/к позначте візові та безвізові країни. 3. Ознайомитись із наступними документами: Закон України «Про правовий статус іноземців» (04.02.94); Закон України «Про порядок виїзду з України та в'їзду в Україну громадян України»; Правила перетинання державного кордону громадянами України. 4. Ознайомитись із наступними документами: Правила оформлення і видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон і проїзного документа дитини, їх тимчасового затримання та вилучення. 	3
	<p>Практичне заняття № 15. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перелік основних нормативних документів, які забезпечують спрощення туристичних формальностей та встановлення візового режиму в ряді країн світу. 2. Вплив туристичної політики на спрощення туристичних формальностей. 3. Правила оформлення паспортів громадянам України для виїзду за кордон. 	2

	<p>4. Правила в'їзду-виїзду та транзитного проїзду через територію України та іноземних держав.</p> <p>5. Шенгенська угода та Шенгенська віза: правила оформлення документів туристів.</p>	
<p>Характеризувати митні, валютні та медико-санітарні туристичні формальності.</p> <p>Вміти застосовувати правила ввозу в Україну та вивозу з України речей і товарів, валютні та медико-санітарні формальності для туристів</p>	<p>Тема 16. Митні, валютні та медико-санітарні туристичні формальності Лекція № 16. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення понять «митні формальності», «митний догляд», «митна декларація». 2. Процедура митного догляду та правила оформлення митної декларації. 3. Основні реквізити митної декларації та порядок її заповнення. 4. Медико-санітарні формальності для туристів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 6. Додаткові: 7, 12, 17. Інтернет-ресурси: 21, 22, 23, 25.</p>	2
<p>Знати порядок надання медичної допомоги іноземним туристам на території України та українським туристам на території іноземних держав.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> Ознайомитись з наступними документами митного законодавства: ЗУ «Про митну справу в Україні»; ЗУ «Про Єдиний митний тариф»; ЗУ «Про звільнення від обкладання митом предметів, що вивозяться (пересилаються) громадянами за митний кордон України»; Митний кодекс України. <i>Ситуаційне завдання:</i> Туристка купує путівки до Іспанії для себе і свого дванадцятирічного сина. Для отримання шенгенської візи необхідна письмова згода батька на виїзд дитини у супроводі матері, однак колишній чоловік, ухиляючись від сплати аліментів, періодично змінює місця роботи і місцезнаходження його зараз невідоме. Чи можливо вирішення цієї проблеми? Ознайомтесь з особливостями правового регулювання виїздів у країни шенгенської групи. Знайдіть своє рішення, яке не суперечить ні Цивільному, ні Кримінальному кодексам України.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 16. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття митних формальностей та органи, що забезпечують їх виконання. 2. Правила ввозу в Україну та вивозу з України речей і товарів. 3. Валютні формальності. 4. Медико-санітарні формальності для туристів. 5. Епідеміологічно небезпечні території та правила поведінки туристів при здійсненні подорожей. 6. Порядок надання медичної допомоги іноземним туристам на території України та українським туристам на території іноземних держав. 	2

<p>Характеризувати види страхування в туризмі;</p> <p>Знати правила і порядок страхування туристів та їх майна та порядок виплати страхових сум.</p>	<p>Розділ VI. Технологія організації та умови здійснення туристичних подорожей Тема 17. Страхування у туризмі Лекція № 17. План лекції: 1. Види страхування в туризмі. 2. Види страхових випадків. 3. Правила і порядок страхування туристів та їх майна 4. Порядок виплати страхових сум. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 12. Інтернет-ресурси: 20, 21, 22.</p>	2
<p>Вміти визначати порядок відшкодування страхових сум на медичне лікування.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> 1. Ознайомитись із ЗУ «Про страхування» від 03.07.96 № 85/96-ВР; ЗУ «Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 № 1961 – IV. 2. Ознайомитись із прикладами договорів страхування (медичного, від нещасного випадку, майна, витрат туристів при нездійсненні поїздки) та страхових полісів різних страхових компаній, які співпрацюють із туристичними підприємствами.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 17. <i>Питання до заняття:</i> 1. Обов’язкові види страхування. 2. Порядок відшкодування страхових сум на медичне лікування. 3. Дії застрахованого в разі настання страхового випадку. <i>Ситуаційні завдання:</i> 1. Туристи, плануючи подорож на власному автомобілі по країнах Європи придбав поліс страхування цивільної відповідальності автовласників («Зелену карту»). Під час подорожі він з власної вини потрапив у ДТП, в якому завдав шкоди автомобілю іншої особи і здоров’ю потерпілого. Які витрати у цьому випадку відшкодує, а які – не відшкодує страхова компанія. Відповідь обґрунтуйте. 2. Турист, вирушаючи у подорож, уклав договір страхування від нещасного випадку. Відпочиваючи на пляжі, він помітив у воді хлопчика, який випадково упав з пірсу і кликав на допомогу. Турист кинувся рятувати хлопчика і витягнув його з води, але при цьому він сам сильно травмував ногу об гостре каміння. Чи може він розраховувати на страхове відшкодування у цьому випадку? 3. Турист придбав поліс медичного страхування з лімітом відповідальності страховика 10 тис. доларів США. Чи може він з такою страховкою подорожувати в країни Європи? Відповідь обґрунтуйте. Які основні чинники впливають на розмір страхової суми?</p>	2

	<p>4. Туристка, яка має медичну страховку, перебуваючи на відпочинку в Туреччині, отримала сонячні опіки від надмірного перебування на пляжі. Їй довелося звернутись по медичну допомогу. Чи може вона розраховувати на страхове відшкодування витрат? Відповідь обґрунтуйте.</p> <p>5. Турист, який має медичну страховку з асиансом, перебуваючи на відпочинку, отримав гостре харчове отруєння. Опишіть послідовність його дій в цьому випадку. Які витрати будуть відшкодовані страховою компанією?</p> <p>6. Турист, що страждає на хронічний гастрит, після харчування у ресторані мексиканської кухні опинився у лікарні з виразкою шлунка. Чи може він розраховувати на страхове відшкодування у цьому випадку. Які витрати покrije, а які – не покrije страхова компанія?</p>	
<p>Характеризувати основні види туристичних документів</p> <p>Знати правила оформлення туристичних документів</p> <p>Вміти оформлювати туристичні ваучери; інформаційні, облікові, розрахункові та звітні туристичні документи.</p>	<p>Тема 18. Туристичні документи та правила їх оформлення Лекція № 18. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні види туристичних документів. 2. Ваучер як основний туристичний документ. Правила оформлення туристичних ваучерів. 3. Інформаційні, облікові, розрахункові та звітні туристичні документи. 4. Порядок та послідовність оформлення документів індивідуальних туристів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 6. Додаткові: 7, 8, 12. Інтернет-ресурси: 21, 23, 25.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet.</p> <p><i>Підготовка до практичного заняття:</i> Ознайомитись із наступними міжнародними документами: Конвенція про контракт на подорож (1979р.); Директива ЄЕС «Із захисту споживачів у сфері туризму» (1990р.); Директива ЄЕС «Про подорожі, відпустки та поїздки» (1995р.); Міжнародна конвенція по контрактах між власниками готельних підприємств і організаторів подорожей (1970р.); Кодекс відносин між готелями та турагентствами (1993р.); «Інструкція про порядок оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання».</p>	3
	<p>Практичне заняття № 18. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види договорів в туризмі та порядок їх оформлення. Договір на туристичне обслуговування. 2. Порядок заповнення та використання бланку туристичного ваучера. 3. Оформлення документів туристичної групи. 4. Перелік питань щодо поінформованості туристів при здійсненні подорожей за кордон. 	2

<p>Характеризувати процес бронювання послуг готельних, транспортних, екскурсійних підприємств</p> <p>Визначати основні види автоматизованих систем бронювання та резервування в туризмі.</p>	<p>Тема 19. Бронювання туристичного обслуговування Лекція № 19. План лекції: 1. Процес бронювання послуг готельних, транспортних, екскурсійних підприємств. 2. Оформлення замовлень на комплексне туристичне обслуговування. 3. Основні види автоматизованих систем бронювання та резервування в туризмі. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 6. Додаткові: 7, 13, 14, 18. Інтернет-ресурси: 21, 22, 25.</p>	2
<p>Вміти оформлювати замовлення на комплексне туристичне обслуговування; здійснювати бронювання туристичних послуг, зокрема в режимі on-line.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> 1. Протестувати кілька існуючих систем бронювання (TURU.IN.UA, системи бронювання туроператорів). 2. Скласти листи бронювання послуг різних постачальників (транспортних компаній, екскурсійного бюро, готелю, підприємства ресторанного господарства, об'єктів індустрії розваг тощо).</p>	3
	<p>Практичне заняття № 19. <i>Питання до заняття:</i> 1. Правила взаємодії туристичної фірми та готельного підприємства. 2. Процеси замовлення послуг підприємств ресторанного господарства та узгодження меню. 3. Оформлення бронювання туристичних послуг та дотримання технології бронювання. 4. Порядок бронювання в режимі on-line. 5. Своєчасна та несвоєчасна ануляція туристичних послуг. 6. Правила dead-line. 7. Компенсація та штрафні санкції в разі несвоєчасної ануляції.</p>	2
<p>Розуміти процеси організації, обліку та контролю туристичного обслуговування.</p> <p>Характеризувати види та форми розрахунків за туробслуговування</p>	<p>Тема 20. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки Лекція № 20. План лекції: 1. Процеси організації, обліку та контролю туристичного обслуговування. 2. Види та форми розрахунків за туробслуговування. 3. Взаємозалік та бартерні відносини в туризмі. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 6. Додаткові: 7, 13, 14. Інтернет-ресурси: 21, 22, 25.</p>	2

<p>Знати обов'язки представника туристичної фірми за кордоном та його повноваження</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> Повторити загально прийняті в міжнародному туризмі скорочення для позначення типу розміщення, категорій номерів</p>	3
<p>Вміти здійснювати розрахунки за туробслуговування та оформлення повернення коштів за невикористане обслуговування</p>	<p>Практичне заняття № 20. 1. Процеси організації, обліку та контролю туристичного обслуговування. 2. Охарактеризуйте обов'язки представника туристичної фірми за кордоном та його повноваження. 3. Взаємозалік та бартерні відносини в туризмі. 4. Оформлення повернення коштів за невикористане обслуговування.</p>	2
<p>Розуміти основи претензійної роботи в туризмі</p> <p>Знати порядок відшкодування втрат в разі невиконання або неякісного виконання туристичного обслуговування</p> <p>Аналізувати нормативно- правові акти щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей</p>	<p>Тема 21. Претензійна робота в туризмі. Безпека туристичних подорожей Лекція № 21 План лекції: 1. Основні права та обов'язки туристів. 2. Порядок компенсації втрат. Використання Франкфуртської таблиці для розрахунку суми відшкодування моральної та матеріальної шкоди, заподіяної туристам з вини туроператора. 3. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей. Основні положення міжнародних документів з питань безпеки туристичних подороже 4. Правила поведінки на транспорті. 5. Правила поведінки туристів в разі надзвичайних ситуацій. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 9, 12, 15, 19. Інтернет-ресурси: 20-23, 25.</p>	2
<p>Вміти використовувати Франкфуртську таблицю для розрахунку суми відшкодування моральної та матеріальної шкоди; застосовувати правила та норми, що регулюють</p>	<p>Самостійна робота здобувачів. Поглиблене вивчення окремих питань теми лекції на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформації у середовищі Internet. <i>Підготовка до практичного заняття:</i> 1. Ознайомитись із Загальною Декларацією прав людини (1948 р.); Гаазькою декларацією з туризму (1989 р.); Хартією туризму і Кодексом туриста (1989 р.); Глобальним етичним кодексом туризму (1999 р.); Манільською декларацією із світового туризмі (1980 р.); Документом Акапулько (1982 р.); ЗУ «Про захист прав споживачів» від 1.12.2005 р. 2. Ознайомитись із ЗУ «Про аварійно-рятувальні служби» від 14.12.1999 р. № 1281-XIV. Міждержавний стандарт 28681.2 – 95 «Туристсько-екскурсійне обслуговування. Вимоги по забезпеченню безпеки туристів і екскурсантів».</p>	3

питання безпеки туристичних подорожей в Україні та за кордоном.	<p>Практичне заняття № 21. <i>Питання до заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок відшкодування втрат в разі невиконання або неякісного виконання туристичного обслуговування. 2. «Договірна» та «недоговірна» шкода. Порядок компенсації втрат. 3. Використання Франкфуртської таблиці для розрахунку суми відшкодування моральної та матеріальної шкоди, заподіяної туристам з вини туроператора. 4. Досвід інших країн щодо компенсації фізичної, матеріальної та (чи) моральної шкоди. 5. Правила та норми, що регулюють питання безпеки туристичних подорожей в Україні та за кордоном. 6. Основні умови забезпечення безпеки на транспорті. 7. Правила поведінки туристів в разі надзвичайних ситуацій. 8. Правила поведінки туристів в разі специфічних факторів ризику. 	2
Індивідуальне завдання	курси на платформі Prometheus або на інших сервісах; виконання дослідження на обрану тему – 8 балів; участь у наукових заходах – 8 балів.	33
ВСЬОГО		180 / 6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні джерела:

1. Балашова Р. І. *Організація діяльності туристичного підприємства: навч. посібник*. Київ: Центр навч. літератури 2019. 184 с.
2. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. *Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посібн.* Київ: Центр навч. літератури, 2019. 178с.
3. Горіна Г. О. *Ринок туристичних послуг: навч. посіб.* Львів: Магнолія. 2021. 180 с.
4. Джинджоян В. В., Горожанкіна Н. А., Бойко З. В. *Основи Туризмознавства: навч. посіб.* Київ: Видавечь ФОП Піча Ю.В., 2022. 246 с.
5. Кіптенко В. К., Малиновська О. Ю. *Організація екскурсійних послуг: підручник*. Херсон: Олді-плюс, 2018. 518 с.
6. *Організація туризму: навч. посіб.* /уклад. О.М. Перепелюк. Умань: Сочінський М.М., 2022. 128 с.

Додаткові джерела:

7. Грановська В. Г., Морозов О. В., Крикунова В. М., Морозова О. С. *Словник-довідник: Туризм і природно-рекреаційний потенціал: наук.-метод. видання*. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 108 с.
8. Дехтяр Н. А. *Світовий ринок туристичних послуг і пріоритети розвитку туризму в Україні: монографія*. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2021. 470 с.
9. Калюга Т. О., Чаплинський К. О. *Теоретичні та практичні розслідування шахрайства у сфері надання туристичних послуг: монографія*. Одеса: Видавн. дім «Гельвенетика», 2020. 238 с.
10. Колосінська М. І., Колосінський Є. Ю. Система статистичних показників оцінювання туристичної сфери країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 2. С. 17-21.
11. Мальська М. П., Гаталяк О. М. *Туризм у містах: підручник*. Київ: Центр учб. літер., 2019. 224 с.
12. Мальська М. П., Худо В. В. *Туристичний бізнес: теорія та практика: підручник*. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 366 с.
13. Романів П. В. *Управління інноваційним розвитком туризму: навч. посібн.* Львів: ЛНУ, 2019. 198 с.
14. Скопень М. М., Сукач М. К., Будя О. П., Артеменко О. І., Хруц Л. А. *Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі: підручник*. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 764 с.
15. *Стан та перспективи розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу: кол. монографія / Г.М. Чепурда та ін.* Черкаси: ЧДТУ, 2019. 157 с.
16. Тищенко С. В., Чернишова Т. М. *Використання організаційного забезпечення в подієвому туризмі. Географія та туризм*. 2021. № Вип. 59. С. 22–28. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk59/v593.pdf>.
17. Федорченко В. К., Мініч І. М. *Організація туризму в Україні: регіональні аспекти: навч. посібн.* Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 338 с.
18. Фрей Л. В. *Інновації в плануванні продажу туристичного продукту та окремих послуг. Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2020. №1. С. 57–64. URL: <http://itsf.chdtu.edu.ua/article/view/206464/206461>.

19. Чорненька Н. В. *Безпека туризму: навч. посібн.* Київ: Кондор, 2019. 188с.

Інтернет-ресурси:

20. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. Чинна редакція 01.01.2024.
URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950324?an=1>.

21. Асоціації лідерів турбізнесу України (АЛТУ). Facebook. URL:
https://www.facebook.com/ALTUAssociation/?locale=ru_RU.

22. Все про туризм. Туристична бібліотека. URL: <https://www.infotour.in.ua/>.

23. Державне агентство розвитку туризму України. ДАРТ. Офіційний веб-сайт.
URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.

24. Туристична Асоціація України. Офіційний веб-сайт URL:
<https://www.tau.org.ua/>.

25. Українська асоціація туристичних агенцій. Офіційний веб-сайт URL:
<https://uata.com.ua/>.

26. UkraineInvest. Туризм. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/tourism/>.